

Pravo bilanco letošnjega slovenskega predsedovanja OVSE (Organizacija za varnost in sodelovanje v Evropi) bo seveda mogoče potegniti šele ob zaključku Ministrskega sveta OVSE, t.j. sestanka zunanjih ministrov držav članic organizacije, ki bo 5/6 decembra potekal v Ljubljani. To bo največji dosednji mednarodno politični dogodek pri nas, saj pričakujemo 55 delegacij držav članic, 11 delegacij iz t.i. partnerskih držav in predstavnike več deset mednarodnih organizacij kot npr. EU in drugih. Za našo prestolnico, ki bo mesto srečanja desetih vodij diplomacij in drugih prominentnih osebnosti, in za Slovenijo bo to v vsakem primeru imeniten dogodek. Nenazadnje bo to tudi nekakšna predpriprava za naše predsedovanje EU v letu 2008.

Da bo Slovenija gostiteljica Ministrskega sveta OVSE, kar bo utrdilo razpoznavnost Slovenije, sodi že v pozitivno bilanco našega predsedovanja. Seveda pa bi bilo premalo, če bi Slovenija pri svojem pozitivnem saldu predsedovanja OVSE ostala zgolj pri takšni ugotovitvi. Zato naj pri dosednji bilanci za tekoče leto za začetek ugotovimo, da sta bili rešeni dve veliki vprašanji, ki sta ostali odprti in nerešeni iz prejšnjega obdobja. Z drugimi besedami: uspelo nam je sprejeti proračun za tekoče leto, prav tako pa smo imenovali generalnega sekretarja organizacije v osebi Marca Perrina de Brichambauta. Rešiti pa moramo še tretje odprto vprašanje iz preteklega obdobja, se pravi vprašanje lestvice prispevkov, kar je evfemizem za koliko naj bi posamezna država v prihodnje prispevala v proračun. Upamo, da bo to vprašanje, ki je ključno za revitalizacijo organizacije, z dobro voljo do 1.decembra to mogoče dati ad acta.

Problematika lestvice prispevkov je seveda veliko bolj politično kot pa računovodsko vprašanje, saj zahteva konsenz vseh, predvsem pa velikih akterjev. OVSE se je lani kar precej znašla v žarometu kritik držav SND (Skupnosti Neodvisnih Držav), ki so organizaciji očitale, da je delovanje OVSE usmerjeno skoraj izključno v njeno tretjo dimenzijo, t.j. področje človekovih pravic ter v kritiko razmer v teh državah.

Slovensko predsedstvo ves čas zastopa stališče, da pri demokraciji in človekovih pravicah ne more biti odstopanj. Vsako tozadevno odstopanje bi pomenilo, da postavimo pod vprašaj načela in vrednote, na katerih temelji OVSE in ki so se jim zavezale vse članice. Obenem pa nam je Rusko federacijo in ostale države SND med potekom številnih konzultacij in srečanj, med katere sodi moje srečanje pred dnevi z zunanjim ministrom Rusije Sergejem Lavrovom v Moskvi, uspelo prepričati, da si Slovenija svojega predsedovanja ne predstavlja kot produkcijo kritik na račun področja "vzhodno od Dunaja", temveč da zastopa univerzalnost demokracije in človekovih pravic. O tem pove tudi letošnje angažiranje OVSE v boju proti nestrpnosti in netoleranci z odmevno mednarodno konferenco junija v Cordobi z naslovom "Antisemitizem in druge oblike netolerance", ter mednarodna konferenca o tretmaju Sintov in Romov na področju držav OVSE, ki poteka te dni v Varšavi. Pri obeh konferencah še zdaleč ne gre zgolj za statistični pregled stanja, temveč za iskanje načinov in sredstev za odpravljanje vsake oblike netolerance do rasnih, etničnih in verskih skupin "vzhodno in zahodno od Dunaja". Sicer pa je bilo v tekočem letu pod egido OVSE predvsem na Dunaju, kjer je sedež njenega Sekretariata, in v Varšavi, kjer je sedež ODIHR (Urad za demokratične institucije in

človekove pravice) veliko število mednarodnih konferenc in seminarjev s področja človekovih pravic.

V letu 2005 je bila pri OVSE v ospredju tudi ekonomsko-okoljevarstvena dimenzija. Izpostaviti velja pozornost, ki je bila namenjena eni najbolj perečih problematik, s katerimi se sooča sodobni svet v celoti in gotovo nenazadnje vse članice OVSE, se pravi problematiko migracij in integracij. Pričakujemo, da bo na Ministrskem svetu v Ljubljani sprejeta odločitev, po kateri naj bi OVSE naslednje leto pripravil strategijo o tem, kako se dolgoročno lotiti te tematike na področju držav članic OVSE.

OVSE je edina mednarodna organizacija s celostnim pristopom k zagotavljanju varnosti. Omenil sem nekaj letošnjih dosežkov, ki zadevajo človekovo in ekonomsko-okoljevarstveno dimenzijo njenega delovanja. Navedemo lahko kar nekaj dosežkov in uspehov v zvezi s politično-vojaško dimenzijo njenega delovanja. Tako je OVSE gotovo prispevala k temu, da letos marca po predsedniških volitvah v Kirgiziji ni prišlo do eskalacije nasilja. Letos je bil storjen napredek pri iskanju razpletov za rešitev Gorskega Karabaha, ki obremenjuje odnose med Armenijo in Azerbajdžanom. V pozitivno smer se je ob asistenci OVSE premaknilo pri iskanju rešitev za konflikt v Pridnestrju, pri čemer je prav tako pozitivno, da se je tamkajšnji pogajalski format razširil tudi na EU in ZDA. Prav tako je prišlo do napredka pri umiku vojaških arzenalov iz Gruzije. Naj dodamo, da je OVSE kot del mednarodne misije na Kosovu, kjer organizacija skrbi za medije, manjšine, demokratično izvedbo volitev in vladavino prava, prispevala pri reševanju tamkajšnje problematike.

Poleg revitalizacije in uravnoteževanja področja aktivnosti OVSE je slovensko predsedstvo kot tretjo prioriteto v svoji agendi zapisalo reformo organizacije, reforma pa je integralni del širšega izziva oziroma vprašanja, kaj je potrebno storiti, da se tudi OVSE čim bolj pripravi na sodobne izzive in prilagodi potrebam 21. stoletja. Tudi zato sem januarja imenoval sedemčlanski Panel eminentnih osebnosti, ki je junija predstavil poročilo s predlogi za izboljšanje učinkovitosti organizacije. Poročilo s predlogi je bilo predstavljeno vsem 55 članicam, septembra na Dunaju pa so bili obravnavani na konzultacijah na visoki ravni OVSE. Seveda pa se zavedamo, da je vprašanja reforme dolgoročen proces in da se bo tozadevni dialog znotraj organizacije v naslednjih letih nadaljeval.

Na koncu želim izraziti prepričanje, da bo Ljubljana kot gostiteljica Ministrskega svata OVSE v letu, ko beležimo 30 let sprejetja Helsinške listine, tako kot že pred njo npr. Helsinki in Dunaj ostala v analih multilateralne diplomacije še posebej zapisana kot pomemben mejnik organizacije. Te je v svoji 30-letni zgodovini opravila zelo pomembno vlogo foruma za poenotenje od "Vancouvra do Vladivostoka" in kot dejavnik stabilnosti v Evropi ter v njenem sosedstvu, kar še posebej velja za Srednjo Azijo. Takšno poslanstvo pa bi morala OVSE, in po mojem prepričanju ga bo, še naprej, še bolje in še učinkoviteje opravljati tudi v prihodnje. Vendar in kot že zapisano, tudi z nenehnim ugotavljanjem in spoznavanjem izzivov in potreb novega časa. Prepričan sem, da ji bo to uspelo preko dialoga vseh udeleženih. Pri tem naj ne pozabimo, da prav OVSE simbolizira kulturo dialoga. Zato tudi naš predlog, da bi se OVSE v prihodnje bolj angažirala na področju dialoga med kulturami in civilizacijami, ki sodi med najbolj pereče in obenem zapletene potrebe našega časa. Ko bo naš predlog sprejet in osvojen, bo slovenska mlada vendar že izkušena diplomacija imela razlog več za ugotovitev, da je bilo sprejetje izziva predsedovanja OVSE, še kako pravilno.

Dr. Dimitrij Rupel je minister za zunanje zadeve Republike Slovenije ter predsedujoči Organizaciji za varnost in sodelovanje v Evropi.